

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN AKILLI TELEFON BAĞIMLILIK DÜZEYLERİNİN VE KULLANIM AMAÇLARININ FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ¹

INVESTIGATION OF UNIVERSITY STUDENTS SMARTPHONE ADDICTION LEVELS AND USAGE PURPOSES IN TERMS OF DIFFERENT VARIABLES

Ali MİNAZ², Özlem ÇETİNKAYA BOZKURT³

Öz

Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılık düzeyleri ve kullanım amaçlarını farklı değişkenler açısından incelemektir. Çalışma Burdur'un Bucak ilçesinde bulunan bir yüksekokul ile iki meslek yüksekokulunda yürütülmüştür. Araştırmada kullanılan birincil verilere, anket tekniği ile ulaşılmıştır. Akıllı telefon bağımlılığının belirlenmesi için Demirci ve arkadaşları (2014) tarafından geliştirilen geçerlilik ve güvenilirlik analizi yapılmış ölçek kullanılmıştır. Tesadüfi örnekleme yoluyla dağıtılan anketin 393 tanesi geri dönmüştür. 385 anketten elde edilen veriler, bilgisayara girilmiş ve amaca uygun hazır bir istatistik programı ile analizler yapılmıştır. Çalışmada, güvenilirlik analizi, faktör analizi ve betimsel analizlerin yanı sıra bazı demografik değişkenlere göre akıllı telefon bağımlılığının farklılaşp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla bağımsız örneklem t-testi ve ANOVA testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda cinsiyet, eğitim ve yaş ile öğrencilerin akıllı telefon bağımlılık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ayrıca, üniversite öğrencilerinin akıllı telefonu en çok sosyal iletişim ağlarına erişim için kullandığı, günlük ortalama kullanım süresinin 4 saat ve üzeri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bağımlılık, Akıllı Telefon, Akıllı Telefon Bağımlılığı, Akıllı Telefon Kullanım Amacı

Abstract

The purpose of this research is to investigate the level of smartphone addiction and university students' usage aim in terms of different variables. The study was carried out in an academy and two vocational schools located in Bucak district of Burdur. The survey technique was used as the data collection technique for the primary data. The scale developed by Demirci and colleagues (2014) and

¹ Bu çalışma 11-13 Mayıs 2017 tarihleri arasında Burdur'da düzenlenen 4. Ulusal Meslek Yüksekokulları Sosyal ve Teknik Bilimler Kongresi'nde sunulan sözlü bildirinin genişletilmiş halidir.

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Yönetim Bilişim Sistemleri ABD, alimnaz@gmail.com

³ Doç. Dr., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak İşletme Fakültesi, İşletme Bölümü, ozlemcetinkaya@mehmetakif.edu.tr

controlled according to validity and reliability was used to determine the smartphone dependency. 393 of the questionnaire distributed by random sampling were returned. The data obtained from the 385 questionnaires were entered on a computer and analyzed with a statistical program in accordance with the purpose. Reliability analysis, factor analysis and descriptive analysis were used in addition to independent sample t-test and ANOVA test which are for comparing quantitative continuous data between two independent groups in order to determine whether smartphone dependency differs according to some demographic variables. As a result of the research, no significant difference was found between gender, education and age and smartphone dependency levels of students. In addition, it was found that university students reach over 4 hours per day of average daily use of smartphones and they spend their time mostly for access to social networks.

Keywords: Addiction, Smart Phone, Smart Phone Addiction, Smart Phone Usage Purpose

1. GİRİŞ

1876 yılında Graham Bell tarafından telefonun icadı ile başlayan telefon teknolojisi her ne kadar gelişim gösterse de kablolu olması nedeniyle bir yere bağlı kalmıştır. Zaman içinde mobilite kavramı ile yeni nesil kablosuz iletişim araçları gelişmeye başlamış ve kullanıcı sayısının her geçen gün arttığı mobil telefonlar dünyada en hızlı gelişen sektörlerden biri olmuştur (Kalba, 2008: 31). Artık hayatın vazgeçilmezlerinden olan akıllı telefonları, günün her saatinde arama ve mesaj kontrolü yapılan, kitap ve gazete okunan, sosyal medya, e-mail takibi yapılan ve her an internete girilen; hatta alışveriş yapılabilen bir araç haline gelmiştir. Bugün mobil telefonları iki kategoriye ayırmak daha doğru olacaktır. Birinci kategori basit cep telefonları; sadece SMS ve telefon konuşması yapılabilen cihazlar, ikinci kategori ise; bilgisayar gibi işlev sağlayan işletim sistemlerinin bulunduğu akıllı cihazlardır. Günümüzde akıllı telefonlar, telefon görüşmeleri yapılabilmesi yanında SMS, GPS, Wi-Fi, 3G, Bluetooth gibi gelişmiş bağlantı seçenekleri; internet bağlantısı, uygulamaların yüklenebileceği bir uygulama marketi, üzerinde uygulama geliştirilebilen bir mobil işletim sistemi, dokunmatik ekran, dahili ya da arttırılabilir hafıza, navigasyon, görüntü ve ses kaydı gibi özelliklere sahip olabilmektedir (Taner, 2013: 129). Bu fonksiyonlara sahip akıllı telefonlar insan hayatını önemli ölçüde etkilemiştir. Günümüzde her konuda akıllı telefondan yardım alınmakta, not almak yerine hemen telefonla fotoğraf çekilmekte, hatta artık derslerde bile not tutmak yerine sunuların ya da materyallerin fotoğrafları çekilmektedir (Aktaş ve Yılmaz, 2017: 87).

Akıllı telefonlar dünya çapında geniş bir pazara da sahiptir. International Data Corporation (IDC) isimli uluslararası analiz şirketinin yaptığı bir araştırmaya göre, 2010 yılında dünya çapında 305 milyon adet akıllı telefon satışı gerçekleşmiştir. Aynı araştırmaya göre, 2020 yılında akıllı telefon pazar payının 1,84 milyara ulaşacağı öngörülmektedir (IDC, 2016). Türkiye'deki akıllı telefon pazarı incelendiğinde 2010 yılının ilk çeyreğinde satılan telefonların % 16'sı akıllı telefon iken, 2010 yılında satılan akıllı telefon sayısı 2004-2009 yılları arasında satılan toplam akıllı telefon sayısının 2,5 katından fazla olmuştur (Gökali, vd., 2011: 39). Akıllı telefonu talep eden gençler arasında ise, üniversite öğrencileri önemli bir müşteri grubunu oluşturmaktadır (Uzgören vd., 2013: 30). Dolayısıyla, telefon teknolojisinde yapılacak yeniliklerin gençlerin beklentileri doğrultusunda şekillendiği telefon endüstrisinin öncü kuruluşları

tarafından da kabul görmektedir (Thulin ve Vilhelmson, 2007: 236).

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yapılan “Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanımı” araştırmasının 2016 yılı verilerine göre, Türkiye’de bilgisayar ve internet kullanım oranları 16-74 yaş grubundaki bireylerde %55,9 olduğu, en yüksek kullanım oranının %77 ile 16-24 yaş grubunda olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca aynı araştırmaya göre mobil telefon kullanım oranı % 96,9’dur (TÜİK, 2016). Türkiye’de interneti ve cep telefonunu en çok gençlerin kullanması, gençlerin akıllı telefon ve internet bağımlılığı açısından riskli grup yapmaktadır. Akıllı telefon kullanımının bu oranda yaygın olması “alışkanlık mı, dürtü bozukluğu mu yoksa bağımlılık mı?” sorusunu akla getirmektedir. Güncel yaşantıda var olan, hayatı zenginleştiren, hayatı sıkıntıya sokmayan aktiviteler alışkanlıklardır. Bu alışkanlıklar bağımlılık oluşturduğu zaman başarısızlığa götürür ve kontrol edilemez bir hal alır (Öztürk, 1989: 199-201). Bu çalışmanın amacı da, üniversite öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılık düzeylerini ve kullanım amaçlarını farklı demografik değişkenler açısından incelemektir.

2. BAĞIMLILIK KAVRAMI VE AKILLI TELEFON BAĞIMLILIĞI

Bağımlılık kavramı Latince’de kendini başkasına adamak anlamına gelen “addicere” kelimesinden türetilmiştir (Tarhan ve Nurmedov, 2011: 156). Genel olarak bağımlılık “bir nesneye, kişiye ya da varlığa önlenemez bir şekilde sürekli olarak istek duyma ve bir başka iradenin güdümünde olma durumu” şeklinde tanımlanmaktadır (Ay, 2013: 21). Bağımlılık “bir maddenin ya da bir etkinliğin bireylerin ruhsal ve bedensel sağlığına ya da sosyal yaşamına zarar vermesine, kötü yönde etkilemesine karşı kullanımının devam etmesi, söz konusu madde alımını veya eylemi yinelemeye yönelik önüne geçilemez istek duyma hali” şeklinde tanımlanabilir (Ünal, 2015: 9). Bağımlılık, alkol ve uyuşturucu gibi belli bir maddeye biyolojik olarak bağlanmayla ve sinir sisteminin bir işlevi olarak ortaya çıkmaktadır. Ancak, bazı araştırmacılar alkol ve uyuşturucu gibi biyolojik bağımlılıkların yanı sıra marka bağımlılığı gibi davranışsal bağımlılıkların da olabileceğini ileri sürmektedirler (Şar ve Işıklar, 2012: 266). Kafein, sigara, esrar, uyuşturucu, alkol gibi maddelere karşı fiziksel bir istek içinde olma durumuna fiziksel ya da biyolojik bağımlılık denilmektedir. Psikolojik ya da davranışsal bağımlılık ise, bağımlısı olduğu etkinlikten haz alma, günlük yaşamını buna göre düzenlediği için yaşamının olumsuz yönde etkilemesi olarak tanımlanmaktadır (Süler, 2016: 11). Örneğin, marka bağımlılığı, internet bağımlılığı, sosyal medya bağımlılığı, akıllı telefon bağımlılığı davranışsal bağımlılık olarak kabul edilmektedir. Bunlardan akıllı telefon bağımlılığı, kimyasal madde olmayan ancak kullanılmadığında psikolojik olarak olumsuz bir durum meydana getiren bir bağımlılık türüdür. Akıllı telefon bağımlılığı literatürde akıllı telefonun aşırı kullanımı olarak da geçmektedir. Akıllı telefonların sosyal platformlara ve internete sürekli bağlantıda kalabilmeyi sağlaması nedeniyle bireylerde yalnızlık endişelerini azalttığı görülmektedir (Townsend, 2000: 85-104). Akıllı telefonu yanında olmadığında boşluk hissi yaşayan kişiler akıllı telefonunun hayatlarının vazgeçilmez bir parçası haline geldiğini düşünmektedirler. Akıllı telefonların herhangi bir zamanda, herhangi bir yerde çeşitli özelliklere kolayca erişebilmesi bazı kullanıcılar için bir tuzak haline gelmektedir. Nedensiz ve amaçsızca telefonlarını kontrol etme davranışı problemleri bir mobil telefon kullanımına kapı açmaktadır (Park, 2005: 253–272). Günümüzde akıllı telefon kullanıcılarının sabahları

kalkar kalkmaz yaptıkları ilk iş ve yine uyumadan önce yaptıkları son iş telefonlarına göz atmak olmaktadır (Lee, vd., 2014: 373-383).

Akıllı telefonlar, günlük hayata getirdiği yenilikler ve kolaylıklarla beraber bir takım problemlere de neden olmaktadır. Doğru kullanıldığı zaman pek çok alanda yarar ve kolaylık sağlayan akıllı telefonlar, bilinçsiz kullanıldığında ciddi zararlar vermeye (fiziksel ve psikolojik bazı sağlık sorunları) başlamıştır. Bunlara örnek olarak;

- Sürekli ekrana bakma nedenli baş ağrısı ve göz bozukluğu, uyku bozukluğu gibi sağlık sorunları oluşması (Kwon vd., 2013: 56-93; Soni vd., 2017: 515-519),
- Sosyal medya takibi ve mesajla haberleşme nedeniyle yüz yüze iletişimin azalması ve insanların a-sosyalleşmesine neden olması (Kwon vd., 2013: 56-93; Choi vd., 2012: 1005-1015),
- Sürekli cep telefonunu kontrol etme isteği nedeniyle konsantrasyon bozukluğu görülmesi (Al-Khlaiwi ve Meo, 2004: 732-736),
- Herkesle rahat iletişim sayesinde yanlış kişilerle tanışıp insanların sağlıksız ve yasal olmayan ortamlara çekilmesine neden olması (Dredge vd., 2014: 13-20),
- Bakma takıntısına (Oulasvirta vd., 2012: 105-114), takıntılı kullanma ve endişe seviyesinde artmaya (Matusik & Mickel, 2011: 1001-1030) ve bağımlılığa (Chiu, 2014: 49-57; Beranuy vd., 2009: 1182-1187) sebep olabildiği,
- Dikkat dağıtıcı özelliğinden ötürü evde, işyerinde, trafikte kazalara sebep olduğu (Nasar vd., 2008: 69-75),
- Casus yazılımlar nedeniyle insanların özel hayatına müdahale edilebilmesi ve şifrelerinin alınabilmesi gibi değişik sorunların ortaya çıkmasına neden olduğu gözlemlenmektedir (Ünal, 2015: 17).

Ayrıca, gençlerde artan mobil telefon kullanımı psikolojiye yeni bir fobi terimi kazandırmıştır. “Nomofobi (no mobile phobia)” akıllı telefon ve mobil internetten yoksun kalma korkusudur. Nomofobik bireylerin karakteristik özellikleri olarak; sürekli mesaj veya çağrı olup olmadığını kontrol etme, kapsama alanı dışı veya kullanımın kısıtlı olduğu yerlerde endişe ve gerginlik duyma, telefonu 24 saat açık bırakma, yatağa akıllı telefon ile girme gibi davranışlar sıralanmaktadır (Bragazzi ve Pente, 2014: 156-157). Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir çok çalışmada (Tavolacci vd., 2015: 172-188; Sharma vd., 2015: 705-707; Erdem vd., 2017: 1-12; Yıldırım vd., 2016: 1322-1331; Adnan ve Gezgin, 2016: 141-158; Kaplan Akıllı ve Gezgin, 2016: 51-69) yaklaşık olarak her üç öğrenciden birinin nomofobik olduğu belirtilmiştir.

2.1. Akıllı Telefon Bağımlılığı ve Konuyla İlgili Alanyazın Araştırması

Akıllı telefonların yaygın olarak benimsenmesi ve kullanımı gün geçtikçe artmasına rağmen özellikle cihazın aşırı kullanımı bazı sosyal sorunları araştırmak için yeni bir alan ortaya çıkarmıştır (Aktaş ve Yılmaz, 2017: 89). Örneğin Kahyaoğlu Süt ve arkadaşları (2016: 13-19) yaptıkları araştırmada; sağlık bilimleri fakültesi öğrencileri arasında akıllı telefon kullanım sıklığının oldukça yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Ayrıca, 20 yaş ve altı öğrencilerin bağımlılık düzeylerinin diğer yaş gruplarına göre daha yüksek olduğunu, öğrencilerin bağımlılık düzeylerinin artması sonucunda da sözel iletişimleriyle sosyal

yaşamlarını negatif yönde etkilemekte olduğu ve eğitimlerini zorlaştırdığı sonucuna ulaşmışlardır. Taylan (2016: 1093- 1100) ise yaptığı araştırmasında yükseköğretim öğrencilerinde internet ve sosyal medya kullanım alışkanlıkları, akıllı telefon kullanım alışkanlıkları, akıllı telefon bağımlılık düzeyleri ve bağımlılığı etkileyen faktörleri konu edinmiştir. Araştırma sonucuna göre, öğrencilerin %30,3'ü akıllı telefon bağımlılık riski taşımakta olup, %7'si ise akıllı telefon bağımlısıdır. Aynı çalışmada, akıllı telefon bağımlılığı üzerinde akıllı telefon kullanımı, internet ve sosyal medya kullanımı ve de yaş etkili birer faktör olarak bulunmuştur. Şar ve Işıklar ise (2012: 264-275) problemlili mobil telefon kullanım ölçeğinin Türkçeye uyarlanması çalışmalarında; ölçeğin Türkçe formu geçerli ve güvenilir kabul edilmiştir. Benzer şekilde Şar ve arkadaşları da (2015: 1-17) akıllı telefon bağımlılığı ölçeğini geliştirmişlerdir. Demirci ve arkadaşları ise (2014: 226-234) çalışmaları sonucunda akıllı telefon bağımlılığı ölçeğinin Türkçe formunun, akıllı telefon bağımlılığının değerlendirilmesinde geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğu bulunmuştur. Pearson ve Hussain (2016: 193-207) çalışmalarında akıllı telefon bağımlılığının belirleyicileri olarak akıllı telefon kullanımı, narsistik eğilimler ve kişilik arasındaki ilişkileri incelemişlerdir. Araştırmanın regresyon analizi sonuçları, narsisizm, nevroz ve yaş değişkenlerinin akıllı telefon bağımlılığıyla bağlantılı olduğunu ortaya koymuştur. Soni ve arkadaşlarına göre (2017: 515-519) akıllı telefonların popülaritesi arttıkça, araştırmaya katılan gençlerin akıllı telefonda önemli bir zaman harcadıkları ve böylece bağımlılık eğilimlerinin arttığı tespit edilmiştir. Bu çalışma ile gençlerin sadece akıllı telefon bağımlısı olmadıkları aynı zamanda aşırı akıllı telefon kullanımı nedeniyle önemli uyku ve davranış sorunları geliştirdikleri sonucuna varılmıştır. Aktaş ve Yılmaz (2017: 85-100) yaptıkları araştırma sonuçlarına göre; üniversite öğrencileri akıllı telefonu, daha çok internette gezinmek, sosyal ağ hizmetlerini kullanmak ve müzik dinlemek amaçlı kullanırken, oyun oynamak ve e-kitap okumak için daha az kullanmaktadır. Araştırma sonucuna göre akıllı telefon bağımlılığı faktörleri ile yalnızlık ve utangaçlık değişkenleri arasında pozitif anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Erdem ve arkadaşları (2017: 1-12) araştırmalarında öğrencilerin nomofobik olma seviyelerinin akademik başarılarını güçlü bir şekilde negatif yönde yordadığını belirlemişlerdir. Ayrıca, nomofobinin alt boyutları olan “bilgiye ulaşamama”, “cihazdan yoksunluk”, “iletişimi kaybetme” ve “çevrimiçi olamama” odaklı korku durumlarının her birinin yüksekliği ile akademik başarı arasında negatif yönlü anlamlı ilişki olduğunu görmüşlerdir. Almanya’da gençlerin sosyal ilişkilerinde cep telefonlarının etkisini ölçen bir çalışmada, cep telefonu kullanımı sonucunda sosyal iletişim yapılarının üç yönde etkilendiği ortaya konmuştur. Birincisi cep telefonları yüz yüze iletişim ve ilişki biçimlerini etkilemekte; ikincisi farklı mobilizasyon şekilleri ortaya çıkarmakta; üçüncüsü ise bireysel planlama ve zamanlama yapılarını etkilediğini görmüşlerdir. Bununla birlikte; cep telefonlarının sağladığı kesintisiz ulaşılabilirlik sayesinde zaman ve mekân sınırlamasından kurtulan gençlerin telefona yönelik bağımlılığının da arttığını söylemişlerdir (Thulin ve Vilhelmson, 2007: 248-249). Yılmaz ve arkadaşları (2015: 20-37) yaptıkları analizler sonucunda ergenlerde problemlili mobil telefon kullanımı ile sosyal kaygı arasında anlamlı bir ilişki bulmuşlardır. Diğer bir ifade ile sosyal kaygı düzeyi yüksek olan lise öğrencilerinin mobil telefon kullanım oranının da yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Yıldırım, Yaşar ve Duru (2016: 1322-1331) akıllı telefonların eğitim-öğretim ortamında kullanılma durumunu ve etkilerini öğretmen ve öğrenci görüşleri temelinde incelemişlerdir. Araştırma sonunda akıllı telefonların işlevlerinin göz ardı edildiği, bu

işlevlerden yararlanmayı sağlayacak teknik alt yapı ve içerik alt yapısının oluşturulması halinde akıllı telefonların eğitim-öğretimi destekleyebileceği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, akıllı telefonların eğitim-öğretimi destekleyici şekilde nasıl kullanılabilmesine ilişkin öğretmen ve öğrencilerin eğitim ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Mutchler ve arkadaşlarının (2011:1-9) yaptıkları çalışmada ise bireylerin akıllı telefon kullanım motivasyonları nitel ve nicel araştırma yöntemleri kullanılarak yaş, cinsiyet ve diğer yapılar arasındaki kullanım farklılıklarını ele alarak incelemişlerdir. Araştırma sonucuna göre akıllı telefonlar kullanıcılar tarafından en çok internete bağlanma, sosyal medya ortamlarına erişme ve video özellikleri nedeniyle tercih edilmektedir.

3. ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ

Araştırma, anket tekniğinin kullanıldığı bir saha araştırması niteliğindedir. Veriler araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan bir anket formu ile toplanmıştır. Hazırlanan anket formu öğrencilere 21 Kasım - 09 Aralık 2016 tarihleri arasında yüz yüze ve gönüllülük esasına dayanarak uygulanmıştır. Elde edilen veriler, bilgisayara girilmiş ve amaca uygun olarak hazır bir istatistik programı ile analiz edilmiştir. Çalışmada, güvenilirlik analizi, faktör analizi ve betimsel analizlere yer verilmiştir. Bunun yanı sıra; araştırmaya katılan öğrencilerin akıllı telefon kullanım amaçlarının bazı demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla iki bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında bağımsız örneklem t-testi ile iki ya da daha fazla bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında kullanılan ANOVA testi kullanılmıştır.

3.1. Araştırmanın Amacı ve Soruları

Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılık düzeyleri ve kullanım amaçlarını farklı değişkenler açısından incelemektir. Bu kapsamda akıllı telefon kullanan 385 üniversite öğrencisine anket uygulanmıştır. İlgili literatür taraması kapsamında üç araştırma sorusuna cevap aranmıştır. Bunlar:

Araştırma Sorusu 1: Öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?

Araştırma Sorusu 2: Öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı yaşa göre farklılaşmakta mıdır?

Araştırma Sorusu 3: Öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı eğitim düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?

3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi'nin Bucak ilçesinde bulunan Zeliha Tolunay Uygulamalı Teknoloji ve İşletmecilik Yüksekokulu, Hikmet Tolunay Meslek Yüksekokulu ve Emin Gülmez Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu'nda 2016-2017 akademik yılında kayıtlı olan 7299 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklemi ise, adı geçen okullarda okuyan ve çalışmaya katılmayı kabul eden 393 öğrenci oluşturmuştur. Tesadüfi örnekleme yoluyla dağıtılan 700 anketin 393 tanesi geri dönmüştür. Araştırma verileri üzerinde uç değer tespitleri yapıldıktan sonra 8 verinin analizlere dâhil edilmemesine karar verilmiştir.

3.3. Araştırmada Kullanılan Ölçüm Aracı

Araştırmada iki bölümden oluşan bir soru formu kullanılmıştır. Birinci bölümde, katılımcıların

yaşları, cinsiyetleri, eğitim durumları ve medeni durumları ile ilgili demografik sorular bulunmaktadır. Anketin ikinci bölümünde katılımcıların akıllı telefon bağımlılığını ölçmek için Kwon ve arkadaşları tarafından (2013) geliştirilen “Smartphone Addiction Scale (SAS)” ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin Türkçe’ye uyarlaması Demirci ve arkadaşları (2014) tarafından yapılmış olup, Cronbach Alfa katsayısı 0,947’dir. Ölçek; “günelik yaşam bozuklukları”, “olumlu beklenti”, “yoksunluk hissi”, “sanal yönelimli ilişki”, “aşırı kullanım” ve “dayanma” adı altındaki alt bileşenlerden oluşmaktadır. Araştırmada kullanılan ölçek, bireyin akıllı telefona bağımlılığını belirtilen boyutlarıyla ölçen ve 6’lı Likert türü derecelmeyi (1: Kesinlikle Katılmıyorum...6: Kesinlikle Katılıyorum) kullanan 33 ifadeden oluşmaktadır. Bu ölçekten elde edilecek puan dağılımı “33-198” puan arasındadır.

3.4. Araştırmada Kullanılan Ölçeğin Güvenilirliği ve Faktör Analizi

Çalışmada kullanılan ölçeğin bileşenlerinin Cronbach’s Alpha değerleri Tablo 1’de gösterilmiştir. Analiz sonucunda alt bileşenlerin Cronbach’s Alpha değerleri oldukça güvenilir bulunmuştur (Bagozzi ve Yi, 1988: 74-94).

Tablo 1 Bileşenlerin Ortalama, Standart Sapma ve Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Bileşenler	Ortalama	Standart Sapma	İfade Sayısı	Cronbach's Alpha
Günelik Yaşam Bozuklukları	2,44	1,047	5	0,897
Olumlu Beklenti	2,73	1,047	8	0,886
Yoksunluk Hissi	2,63	1,156	6	0,873
Sanal Yönelimli İlişki	2,40	0,903	7	0,881
Aşırı Kullanım	3,40	1,206	4	0,878
Dayanma	2,81	1,309	3	0,886

Veri setinin faktör analizi için uygun olup olmadığını belirlemek için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett testleri uygulanmıştır. Araştırmada KMO değeri 0,921 olarak hesaplanmıştır. İkinci bakılan test Bartlett’s testidir. Bartlett’s testinde Sig. değeri 0,000 anlamlıdır yani değişkenler arasında yüksek korelasyonlar mevcuttur. KMO değeri 0,50’yi geçtiğinden ve Bartlett’s testinde Sig. değeri anlamlı olduğundan veri seti faktör analizi için uygun bulunmuştur. Açıklanan toplam varyans tablosunda özdeğer istatistiği 1’den büyük olan altı faktör söz konusudur (Tablo 2). Elde edilen bu altı faktör (Tablo 2), toplam varyansın % 60,980’nini açıklamaktadır. Açıklanan varyansın yüksek olması, ilgili kavram ya da yapının o denli iyi ölçüldüğünün bir göstergesi olarak yorumlanmaktadır (Büyüköztürk, 2002: 479).

Tablo 2 Alt Bileşenlere Ait İfadeler ve Faktör Yükleri

BİLEŞENLER	İFADELER	FAKTÖR YÜKLERİ
Gündelik Yaşam Bozuklukları	Günlük hayatımı büyük ölçüde etkilese bile akıllı telefonumu kullanmaktan asla vazgeçmem	,753
	Kullanmadığım zamanlarda bile aklımda akıllı telefonum var	,676
	Akıllı telefonum elimde değilken kendimi sabırsız ve sinirli hissediyorum	,662
	Akıllı telefonum olmamasına dayanmam	,657
	Akıllı telefonum olmazsa hayatım bomboş olur	,565
Olumlu Beklenti	Akıllı telefon ile stresten kurtulmak mümkündür	,787
	Akıllı telefon kullanırken kendimi keyifli ve coşkulu hissediyorum	,735
	Akıllı telefon kullanırken sakinleşiyor ve rahatlıyorum	,708
	Akıllı telefon kullanırken kendimi güvende hissediyorum	,706
Yoksunluk Hissi	Akıllı telefonumu kullanma süremi kısaltmayı defalarca denedim ama her defasında başarısız oldum	,761
	Akıllı telefon kullanma süremi kısaltmam gerektiğini hep düşünüyorum	,739
	Akıllı telefonumu kullanmayı bıraktıktan hemen sonra yine kullanma ihtiyacı hissediyorum	,592
	Akıllı telefonumu planladığımdan daha fazla kullanıyorum	,589
	Çevremdeki insanlar akıllı telefonumu çok fazla kullandığını söylüyorlar.	,586
Sanal Yönelimli İlişki	Akıllı telefonumdaki arkadaşlarımın gerçek hayattaki arkadaşlarıma göre beni daha iyi anladıklarını düşünüyorum	,832
	Akıllı telefondaki arkadaşlarımla olan ilişkilerimin gerçek yaşamdaki arkadaşlarımla olan ilişkilerimden daha samimi olduğunu düşünüyorum	,741
	Akıllı telefonumu kullanmamak bir arkadaşımı kaybetmek kadar acı verici olabilir.	,645
	Akıllı telefondaki arkadaşlarımla zaman geçirmeyi gerçek yaşamdaki arkadaşlarımla ya da diğer aile bireyleri ile zaman geçirmeye tercih ediyorum.	,520
Aşırı Kullanım	Aşırı akıllı telefon kullanımına bağlı baş dönmesi ya da bulanık görme sorunu yaşıyorum.	,743
	Akıllı telefon kullanımım sebebiyle sınıfta ödev yaparken veya çalışırken konsantre olmakta güçlük çekiyorum.	,732
	Akıllı telefon kullanımım sebebiyle planlamış işlerimi yetiştiremiyorum.	,681
	Akıllı telefon kullanırken bileklerimde ya da boynumun arkasında ağrı hissediyorum.	,621
	Aşırı akıllı telefon kullanımını sebebiyle yeterli uykumu alamıyorum ve kendimi yorgun hissediyorum.	,592
Dayanma	Twitter ya da facebook gibi sosyal ağları uyanır uyanmaz kontrol ederim.	,682
	Diğer insanlara sormaktansa akıllı telefonumdan araştırmayı tercih ederim.	,651
	İnsanların twitter ya da facebook'daki konuşmalarını kaçırmamak için akıllı telefonumu sürekli kontrol ederim.	,623

Extraction Yöntemi: Principal Component Analysis.

Rotasyon Yöntemi: Kaiser Normalizasyonu ile Varimax.

Rotasyon 7 iterasyonda sonuçlanmıştır.

3.5. Araştırmanın Kısıtları

Her bilimsel araştırmada olduğu gibi, bu araştırmanın da birtakım kısıtları vardır. Araştırmanın zaman darlığı ve maliyeti de dikkate alınarak nispeten küçük bir örneklem üzerinde yapılmış olması en önemli kısıttır. Bu sebeple araştırma grubunun geneli temsil etme yeteneğinin sınırlı olacağı ve sonuçların genellenemeyeceği göz önüne alınmalıdır. Ayrıca, araştırmada sadece nicel yöntemin kullanılması, nitel araştırma yöntemleri ile desteklenmemesi bir diğer kısıttır. Anket formlarında

araştırmanın bilimsel amaç için kullanılacağı izah edilmiş olsa da, kimi katılımcılar sorulara gerçek dışı yanıtlar vermiş olabilirler.

3.6. Araştırmanın Analizleri ve Bulguları

3.6.1. Demografik Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin sonuçlar Tablo 3’de verilmiştir. Buna göre; katılımcıların yaklaşık % 55’i kadın, % 45’i erkektir. Araştırmaya katılan 385 öğrencinin yaklaşık % 55’i 16-25 yaş aralığında yer almaktadır. Öğrencilerin medeni duruma bakıldığında 98,7’sinin bekâr olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %51,4’ü önlisans, %48,6’sı lisans öğrencisidir.

Tablo 3 Araştırmaya Katılan Öğrencilere İlişkin Demografik Bulgular

Demografik Değişkenler		Frekans	Yüzde (%)
Yaş	16-20	212	55,10
	21-25	168	43,60
	26-30	3	0,80
	31 ve üstü	2	0,50
Cinsiyet	Erkek	173	44,94
	Kadın	212	55,06
Medeni durum	Evli	5	1,30
	Bekar	380	98,70
Öğrenim Durumu	Ön lisans	198	51,43
	Lisans	187	48,57
Ailesinin Aylık Ort. Geliri	1000 TL ve altı	71	18,40
	1001-2000 TL	163	42,40
	2001 ve üzeri	151	39,20
Öğrencilerin Aylık Ort. Harcama Tutarı	500 TL ve altı	162	42,10
	501-1000 TL	175	45,40
	1001 TL ve üzeri	48	12,50
Mevcut Herhangi Bir Bağımlılığı	Bağımlılığım yok	223	57,90
	Sigara	99	25,70
	Alkol	9	2,30
	Akıllı telefon	47	12,20
	Diğer	7	1,90
Boş Zaman Değerlendirme Şekli	İnternete girmek	155	40,30
	Müzik dinlemek	74	19,20
	Kitap okumak	56	14,50
	Spor yapmak	45	11,70
	Bilgisayarda oyun oynamak	26	6,80
	Diğer	29	7,50
Akıllı Telefon Kullanım Amacı	Sosyal ağlara girmek	131	34,00
	Konuşmak	109	28,30
	İnternette sörf yapmak	59	15,30
	SMS	26	6,80
	Eğitim amaçlı uygulamalar	17	4,40
	Diğer (e-mail, oyun, foto ve kopya çekmek)	43	11,20
Günlük Ortalama Akıllı Telefon Kullanım Süresi	0-2 saat	63	16,40
	2-4 saat	96	24,90
	4-6 saat	140	36,40
	6 saatten fazla	86	22,30
Akıllı Telefon Seçiminde Önemli Görülen Kriterler	Fonksiyon	186	48,30
	Marka	81	21,00
	Fiyat	58	15,10
	Görünüş	45	11,70
	Diğer	15	3,90
Toplam		385	100

Öğrencilerin “*ailenizin aylık ortalama geliri nedir?*” sorusuna verdikleri yanıtta en yüksek oranın 1000-2000 TL arasında olduğu görülmektedir. Yine, öğrencilerin aylık ortalama harcamalarına

bakıldığında % 42'si 500 TL'nin altında, % 45'i 500-1000 TL arasında harcama yapmaktadır. Araştırmaya katılan öğrenciler “*herhangi bir bağımlılığınız var mı ?*” sorusuna % 57,9'u herhangi bir bağımlılığının olmadığını, yaklaşık %26'sı sigara bağımlısı, %12,2'si akıllı telefon bağımlısı olduğunu belirtmiştir. Boş zamanlarını değerlendirme aktivitelerine bakıldığında katılımcıların ilk sırada internete girmeyi tercih ettiği görülmektedir. Yine katılımcılar akıllı telefon tercihinde sırasıyla; telefonun fonksiyonuna, markasına ve fiyatına önem verdiklerini ifade etmişlerdir. Çakır ve Demir'in (2014: 213-243) yaptıkları araştırmada benzer şekilde üniversite öğrencilerinin akıllı cep telefonu tercihlerinde ürün özellikleri, marka ve reklam çabalarının anlamlı bir etkiye sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Ömürbek ve Şimşek de (2012: 116-132) benzer şekilde öğrencilerin cep telefonu modeli seçerken en çok dikkat ettikleri unsurun “*kullanım özellikleri*” olduğunu tespit etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin akıllı telefonu kullanma amacına bakıldığında ilk sırada sosyal ağlara (facebook, twitter, instagram vs.) girmek olduğu görülmektedir. Daha sonra sırasıyla %28,3'ü konuşmak, %15,3'ü internette sörf yapmak, %6,8 SMS, % 4,4'ü eğitim amaçlı, %4,2'si e-mail, %3,9'u fotoğraf çekmek için, %2'si kopya çekmek ve %1'i oyun amaçlı kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin günlük ortalama akıllı telefon kullanma süreleri ise % 24,9'u 2-4 saat ve % 36,4'ü 4-6 saat olarak tespit edilmiştir. Bir başka ifadeyle öğrencilerin yaklaşık %60'ı günde 2 ile 6 saat arasında akıllı telefon kullanmaktadır. Yunanistan'da üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen bir çalışmada da ortalama günlük cep telefonu kullanım süresi 4 saat olarak saptanmıştır (Economides ve Grousopoulou, 2008: 739-741).

3.6.2. Akıllı Telefon Bağımlılığının Demografik Değişkenlere Göre T-Testi ve ANOVA Testi Sonuçları

Araştırmada verilerin normal dağılımını görebilmek için Kolmogorov-Smirnov (normallik) testi yapılmıştır. Normal dağılım testi sonucunda verilerin normal dağıldığı hipotezi reddedilmiştir ($p < 0,05$). Ancak verilerin çarpıklık ve basıklık (skewness ve kurtosis) değerlerine bakıldığında, bu değerlerin -1,50 ve +1,50 aralığında kaldığı görülmüş ve verilerin normal dağıldığı kabul edilmiştir (Tabachnick ve Fidell, 2013: 148).

Tablo 4 Öğrencilerin Akıllı Telefon Bağımlılıklarının Cinsiyet Değişkenine Göre T -Testi Sonuçları

Boyutlar	Grup	N	Ort.	S. Sapma	t	p
Günelik yaşam bozuklukları	Erkek	173	2,45	1,086	0,146	,584
	Kız	212	2,43	1,017		
Ortalama beklenti	Erkek	173	2,62	0,965	-1,994	,013
	Kız	212	2,83	1,105		
Yoksunluk hissi	Erkek	173	2,50	1,188	-1,919	,426
	Kız	212	2,73	1,124		
Sanal yönelimli ilişki	Erkek	173	2,43	0,895	0,632	,807
	Kız	212	2,37	0,913		
Aşırı kullanım	Erkek	173	3,37	1,180	-0,450	,456
	Kız	212	3,43	1,230		
Dayanma	Erkek	173	2,64	1,260	-2,354	,441
	Kız	212	2,96	1,335		

Tablo 4'te araştırmaya katılan öğrencilerinin gündelik yaşam bozuklukları, olumlu beklenti, yoksunluk hissi, sanal yönelimli ilişki, aşırı kullanım ve dayanma puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonuçları bulunmaktadır. Akıllı telefon bağımlılığında öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığı bulunmamaktadır ($p>0,05$). Ancak sadece ortalama beklenti ($p=0,013<0,05$) boyutunda öğrencilerin akıllı telefon bağımlılıkları cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin akıllı telefon bağımlılık düzeylerinin alt boyutlarının ortalamalarına bakıldığında; gündelik yaşam bozuklukları puanları kız ve erkek öğrencilerde hemen hemen aynı çıkmıştır. Beklenti, yoksunluk hissi, aşırı kullanım ve dayanma boyutlarının ortalama puanlarına bakıldığında ise, kız öğrencilerin ortalamasının erkek öğrencilerin ortalamasından daha yüksek olduğu görülmektedir. Sanal yönelimli ilişki boyutu puanlarında erkeklerin ortalaması (2,43) kızların ortalamasından (2,37) daha fazladır.

Tablo 5 Öğrencilerin Akıllı Telefon Bağımlılıklarının Yaş Grubu Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları

Boyutlar	Yaş Grupları	N	Ort.	S. Sapma	t	f
Gündelik yaşam bozuklukları	16-20	212	2,35	1,027	2,267	,157
	21-25	168	2,57	1,050		
	26-30	3	1,66	,611		
	31 ve Üstü	2	3,10	2,404		
Ortalama beklenti	16-20	212	2,75	1,088	0,167	,450
	21-25	168	2,72	1,002		
	26-30	3	2,54	1,127		
	31 ve Üstü	2	2,31	,618		
Yoksunluk hissi	16-20	212	2,68	1,202	0,328	,109
	21-25	168	2,57	1,102		
	26-30	3	2,38	,346		
	31 ve Üstü	2	2,66	1,885		
Sanal yönelimli ilişki	16-20	212	2,38	,935	,368	,436
	21-25	168	2,43	,866		
	26-30	3	1,95	,577		
	31 ve Üstü	2	2,21	1,515		
Aşırı kullanım	16-20	212	3,33	,086	1,290	,128
	21-25	168	3,51	,085		
	26-30	3	2,50	,750		
	31 ve Üstü	2	3,50	1,750		
Dayanma	16-20	212	2,78	1,330	0,608	,649
	21-25	168	2,86	1,286		
	26-30	3	2,00	,881		
	31 ve Üstü	2	3,33	1,885		

Tablo 5'te araştırmaya katılan öğrencilerinin gündelik yaşam bozuklukları, olumlu beklenti, yoksunluk hissi, sanal yönelimli ilişki, aşırı kullanım ve dayanma puanları ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA testi sonuçları bulunmaktadır. Buna göre, akıllı telefon bağımlılığının tüm boyutları için, öğrencilerin yaş gruplarına göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Ancak akıllı telefon bağımlılığı alt boyutlarının yaş gruplarına göre ortalamalarına bakıldığında, gündelik yaşam bozuklukları boyutunda 31 yaş ve üstü öğrencilerde (3,10), ortalama beklenti boyutunda 16-25 yaş aralığındaki öğrencilerde (2,75), yoksunluk hissi boyutunda 16-25 yaş aralığında (2,68), sanal yönelimli ilişki boyutunda 21-25 yaş aralığında (2,43), aşırı kullanım boyutunda 21-25 yaş aralığında (3,51) ve dayanma boyutunda 31 yaş ve üstü öğrencilerde (3,33) en yüksek ortalamaya sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 6 Öğrencilerin Akıllı Telefon Bağımlılıklarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre T -Testi Sonuçları

Boyutlar	Grup	N	Ort.	S. Sapma	t	p
Gündelik yaşam bozuklukları	Ön Lisans	198	2,38	0,956	-1,109	,010
	Lisans	187	2,51	1,133		
Ortalama beklenti	Ön Lisans	198	2,81	1,062	1,535	,313
	Lisans	187	2,66	1,029		
Yoksunluk hissi	Ön Lisans	198	2,65	1,142	0,509	,992
	Lisans	187	2,61	1,173		
Sanal yönelimli ilişki	Ön Lisans	198	2,40	0,917	0,351	,544
	Lisans	187	2,39	0,891		
Aşırı kullanım	Ön Lisans	198	3,32	1,207	-1,324	,749
	Lisans	187	3,49	1,201		
Dayanma	Ön Lisans	198	2,83	1,283	0,390	,380
	Lisans	187	2,80	1,339		

Tablo 6’da araştırmaya katılan öğrencilerinin gündelik yaşam bozuklukları, olumlu beklenti, yoksunluk hissi, sanal yönelimli ilişki, aşırı kullanım ve dayanma puanları ortalamalarının eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonuçları bulunmaktadır. Yapılan analiz sonucunda akıllı telefon bağımlılığı boyutları öğrencilerin eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$). Ancak, gündelik yaşam bozuklukları boyutunda ($p=0,010<0,05$) akıllı telefon bağımlılığı öğrenim durumu açısından anlamlı bulunmuştur. Akıllı telefon bağımlılığı alt boyutlarının eğitim durumuna göre ortalamalarına bakıldığında; lisans öğrencilerinin gündelik yaşam bozuklukları ve aşırı kullanım boyutunda en yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Ortalama beklenti, yoksunluk hissi, dayanma ve sanal yönelimli ilişki boyutunda ise önlisans öğrencilerinin ortalamaları daha yüksek çıkmıştır.

4. ARAŞTIRMANIN SONUÇ VE DEĞERLENDİRMESİ

Akıllı telefonlar kullanıcıya amacı doğrultusunda bilinçli olarak kullanıldığında birçok kolaylıklar sağlayan önemli teknolojik buluşlardan biridir. Örneğin, akıllı telefonların zamanı verimli kullanmak, bilgiye kolay ulaşmak mekâna bağlı kalmadan işlerin yürütülebilmesi gibi önemli faydaları bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, akıllı telefonların amacı dışında aşırı derecede kullanımı kullanıcının biyolojik, fizyolojik, psikolojik ve sosyal gelişimini olumsuz olarak etkileyebilmektedir. Özellikle genç yaşta kullanıcılar başta olmak üzere akıllı telefonların gereğinden fazla kullanılması akıllı telefon bağımlılığı gibi olumsuz sonuçlara da neden olabilmektedir (Soni vd., 2017: 515-519; Pearson & Hussain, 2016: 193-207). Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılık düzeyleri ve kullanım amaçları farklı değişkenler açısından incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin akıllı telefonları en çok sosyal ağlara girmek amaçlı kullandıkları görülmektedir. Sosyal ortamdan iş ortamına, siyasetten eğitime kadar hemen her alanda ve ortamda hemen her yaşta birey için sosyal medya, yaşamın vazgeçilmez bir parçası niteliğindedir. Sosyal medya, sürekli güncellenebilmesi, çoklu

kullanıma açık olması ve sanal paylaşımına olanak tanınması gibi özellikleriyle bireylerarası iletişim açısından en etkili ortamlardan biri olarak kendini göstermektedir (Aydın, 2016: 374-375).

Araştırmanın bir diğer sonucuna göre; öğrencilerin akıllı telefon kullanım süresi günde 2-6 saat aralığında yoğunlaşmaktadır. Ayrıca, araştırmada akıllı telefon bağımlılığının aşırı kullanım boyutunda ortalamaların da oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Araştırmada oluşturulan hipotezlerden akıllı telefon bağımlılığında öğrencilerin cinsiyet, yaş ve eğitim düzeyi değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Araştırma sonuçları incelendiğinde; bağımlılık düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemesi, ebeveynlerin hem erkek hem kız öğrenciler için önlem almaları gerektiğini göstermektedir. Bu bağlamda ailelere ve öğrencilere yönelik olarak okullarda bağımlılık hakkında bilinçlendirilme faaliyetleri düzenlenebilir. Ayrıca öğrencilerin büyük çoğunluğunun sosyal ağlara girmek için akıllı telefonları kullanması, sosyal ağların akıllı telefon bağımlılığını arttıran bir nedeni olabilir. Dolayısıyla akıllı telefon bağımlılığı ve sosyal ağ ilişkileri üzerine daha fazla araştırma yapılabilir. Araştırmada öğrencilerin akıllı telefon bağımlılık düzeylerinde yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bu sonuca göre, akıllı telefonların hemen her yaş grubu öğrenci tarafından kullanıldığı söylenebilir. Ayrıca, öğrencilerin eğitim düzeyi ve akıllı telefon bağımlılık düzeyleri arasında istatistiksel açıdan herhangi bir anlamlı fark bulunamamıştır. Araştırmada akıllı telefon bağımlılık düzeyi tüm öğrenciler için 90,25 olarak bulunmuştur. Ölçekte yüksek SAS puanları ciddi telefon bağımlılığı olduğunun göstergesidir. Kwon ve arkadaşlarının (2013: 56-93) Güney Kore’de yaptıkları çalışma sonucunda öğrencilerin akıllı telefon bağımlılık düzeyleri daha yüksek (ortalama 110) bulunmuştur.

Akıllı telefon bağımlılığı ile ilgili çalışmaların oldukça sınırlı olmasından dolayı henüz, akıllı telefon bağımlılığının ilişkili olduğu birçok değişken ortaya çıkarılamamış durumdadır. İleride yapılacak olan çalışmalarda, akıllı telefon bağımlılığı ile ilişkili olabilecek diğer değişkenlerin üzerinde durulması konuya ilişkin alanyazına önemli katkı sağlayacaktır. Ayrıca, akıllı telefon bağımlılığının iş, okul ve özel yaşamı nasıl etkilediğini ve olası olumsuz etkilerin nasıl ortadan kaldırılacağını ortaya koyan çalışmalar da oldukça değerli olacaktır. Konuyla ilgili olarak değişik üniversitelerde farklı veri toplama araçlarıyla yapılacak çalışmalarda daha farklı sonuçlara ulaşılabilir.

5. KAYNAKÇA

- Adnan, Müge -Gezgin, Deniz Mert (2016),“Modern Çağın Yeni Fobisi: Üniversite Öğrencileri Arasında Nomofobi Prevalansı”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Sayı.49, (141-158).
- Aktaş, Hasret - Yılmaz, Nurcan (2017), “Üniversite Gençlerinin Yalnızlık ve Utangaçlık Unsurları Açısından Akıllı Telefon Bağımlılığı”, *International Journal of Social Sciences and Education Research*, Sayı.3, (85-100).
- Al-Khlaiwi, Thamir - Meo, Sultan A. (2004), “Association of Mobile Phone Radiation with Fatigue, Headache, Dizziness, Tension and Sleep Disturbance in Saudi Population”, *Saudi Medical Journal*, Sayı.25, (732-736).

- Ay, Selma (2013), “İletişim Araçları Kullanımının Yarattığı Bağımlılığın Sosyal İzolasyon Üzerindeki Etkisi Cep Telefonu Kullanıcıları Üzerinde Bir Araştırma”, Uzmanlık Tezi, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, İzmir.
- Aydın, İrem Erdem (2016), “Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanımları Üzerine Bir Araştırma: Anadolu Üniversitesi Örneği”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı.35, (373-386).
- Bagozzi, Richard P. - Youjea, Yi (1988), “On the Evaluation of Structural Equation Models”, *Journal of the Academy of Marketing Science*, Sayı.16, (74-94).
- Beranuy, Marta (2009), “Problematic Internet and Mobile Phone Use and Clinical Symptoms in College Students: The Role of Emotional Intelligence”, *Computers in Human Behavior*, Sayı.25, (1182-1187).
- Bragazzi, Nicola Luigi – Giovanni, Del Puente (2014), “A Proposal for Including Nomophobia in The New DSM-V”, *Psychology Research and Behavior Management*, Sayı.7, (155-160).
- Büyüköztürk, Şener (2002), “Faktör Analizi: Temel Kavramlar ve Ölçek Geliştirmede Kullanımı”, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, Sayı.32, (470-483).
- Chiu, Shao-I (2014), “The Relationship Between Life Stress and Smartphone Addiction on Taiwanese University Student: A Mediation Model of Learning Self-Efficacy and Social Self-Efficacy”, *Computers in Human Behavior*, Sayı.34, (49–57).
- Choi, Hyun Seok - Lee, Hyun Kyung - Ha, Jeong Cheol (2012), “The Influence of Smartphone Addiction on Mental Health, Campus Life and Personal Relations-Focusing on K University Students”, *Journal of the Korean Data and Information Science Society*, Sayı. 23, (1005-1015).
- Çakır, Fatma - Demir, Neslihan (2014), “Üniversite Öğrencilerinin Akıllı Telefon Satın Alma Tercihlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma”, *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Sayı. 29, (213-243).
- Demirci, Kadir (2014), “Validity and Reliability of the Turkish Version of the Smartphone Addiction Scale in a Younger Population”, *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni-Bulletin of Clinical Psychopharmacology*, Sayı.24, (226-234).
- Dredge, Rebecca - Gleeson, John - De la Piedad Garcia Xochitl (2014), “Cyberbullying in Social Networking Sites: an Adolescent Victim’s Perspective”, *Computers in Human Behavior*, Sayı.36, (13-20).
- Economides, Anastasios A. – Grousopoulou, Amalia (2008), “Use of Mobile Phones by Male and Female Greek Students”, *International Journal of Mobile Communications*, Sayı.6, (729-749).
- Erdem, Haluk-Türen, Ufuk - Kalkın, Gökdeniz (2017), “Mobil Telefon Yoksunluğu Korkusu (Nomofobi) Yayılımı: Türkiye’den Üniversite Öğrencileri ve Kamu Çalışanları Örnekleme”, *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, Sayı.10, (1-12).
- Gökallı, Ebru - Aybar, Ayda Sabucuoğlu - Göker, Gülay (2011), “Bir Statü Tüketimi Göstergesi Olarak Iphone Markalı Akıllı Telefon Algısı: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma” *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, Sayı.7(1), (36-48).

- IDC (2016), “Worldwide Smartphone 2014–2018 Forecast Update”, International Data Corporation, <http://www.idc.com/getdoc.jsp?containerId=247140> (10.01.2017)
- Kahyaoglu Süt, Hatice – Kurt, Seda – Uzal, Özge – Özdilek, Saadet (2016), “Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Akıllı Telefon Bağımlılık Düzeylerinin Sosyal ve Eğitim Hayatına Etkisi” *Avrasya Aile Hekimliği Dergisi*, Sayı.5, (13-19).
- Kalba, Kas (2008), “The Adoption of Mobile Phones in Emerging Markets: Global Diffusion and the Rural Challenge”, *International journal of Communication*, Sayı.2, (631-661).
- Kaplan Akıllı, Göknür - Gezgin, Deniz Mertkan (2016), “Üniversite Öğrencilerinin Nomofobi Düzeyleri ile Farklı Davranış Örüntülerinin Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi”, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı.40, (51-69).
- Kwon, Min- Joon-Yeop Lee, Wang-Youn Won, Jae-Woo Park, Jung-Ah Min, Changtae Hahn, Xinyu Gu, Ji-Hye Choi, Dai-Jin Kim (2013), “Development and Validation of a Smartphone Addiction Scale (SAS)”, *PloS One*, Sayı.8 (2), (56-93).
- Lee, Yu-Kang - Chun-Tuan, Chang –YouLin, Zhao - Hong, Cheng (2014), “The Dark Side of Smartphone Usage: Psychological Traits Compulsive Behavior and Technostress”, *Computers in Human Behavior*, Sayı.31, (373-383).
- Matusik, Sharon F. - Mickel, Amy E. (2011), “Embracing or Embattled by Converged Mobile Devices? Users’ Experiences with a Contemporary Connectivity Technology”, *Human Relations*, Sayı. 64(8), (1001–1030).
- Mutchler, Leigh - Shim, Jung P. - Ormond, Dustin (2011), “Exploratory Study on Users Behavior: Smartphone Usage”, *Proceeding of the Seventeenth Americas Conference on Information Systems*, Detroit, Michigan August 4th-7th, (1-9).
- Nasar, Jack - Hecht, Peter - Wener, Richard (2008), “Mobile Telephones, Distracted Attention, and Pedestrian Safety”, *Accident Analysis Prevention*, Sayı.40, (69-75).
- Oulasvirta, Annti – Tye, Rattenbury- Lingyi, Ma – Eeva, Raita (2012), “Habits Make Smartphone Use More Pervasive”, *Personal and Ubiquitous Computing*, Sayı.16 (1), (105-114).
- Ömürbek, Nuri - Şimşek, Ali (2012), “Üniversite Öğrencilerinin Cep Telefonu Tercihlerinin Analitik Hiyerarşi Projesi İle Belirlenmesi”, *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Sayı.5, (116-132).
- Öztürk, Orhan (1989), *Ruh Sağlığı ve Bozuklukları*, Evrim Yayım, 2. Baskı, İstanbul.
- Park, Woong Ki (2005), “Mobile Phone Addiction”, *Mobile Communications*, (Ed) Rich Ling ve Per E. Pedersen, *Mobile Communications*, Springer, London, (253-272).
- Pearson, Claire - Hussain, Zaheer (2016), “Smartphone Addiction and Associated Psychological Factors”, *Addicta: The Turkish Journal of Addictions. Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, Sayı.3, (193-207).
- Sharma, Neelima- Sharma, Pooja - Sharma, Neha - Wavare, R R (2015), “Rising Concern Of Nomophobia Amongst Indian Medical Students”, *International Journal of Research in Medical Sciences*, Sayı.3, (705-707).

- Soni, Ruchi - Upadhyay, Ritesh - Jain, Mahendra (2017), “Prevalence of Smart Phone Addiction, Sleep Quality And Associated Behaviour Problems in Adolescents”, *International Journal of Research in Medical Sciences*, Sayı.5, (515-519).
- Süler, Melek (2016), *Akıllı Telefon Bağımlılığının Öznel Mutluluk Düzeyine Etkisinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Şar, Ali Haydar - Ayas, Tuncay - Horzum, Mehmet Barış (2015), “Developing The Smart Phone Addiction Scale and Its Validity and Reliability Study”, *Online Journal of Technology Addiction & Cyberbullying*, Sayı.2, (1-17).
- Şar, Ali Haydar - Işıklar, Abdullah (2012), “Problemlili Mobil Telefon Kullanım Ölçeğinin Türkçeye Uyarlaması”, *International Journal of Human Sciences*, Sayı.2, (264-275).
- Tabachnick, Barbara G. – Fidell, Linda S. (2013), *Using Multivariate Statistics*, (sixth ed.) Pearson, Boston.
- Taner, Neslişah (2013), “Kullanıcılarının Akıllı Telefonları Değerlendirmeleri: Kastamonu Şehir Merkezinde Bir Uygulama”, *Uluslararası İşletme ve Yönetim Dergisi*, Sayı.1, (127-140).
- Tarhan, Nevzat - Nurmedov, Serdar (2011), *Bağımlılık Sanal veya Gerçek*, Timaş Yayınları, İstanbul.
- Tavolacci, Marie Pierre – G. Meyrignac – L. Richard – P. Dechelotte – J. Ladner (2015), “Problematic Use of Mobile Phone and Nomophobia among French College Students”, *The European Journal of Public Health*, Sayı.25, (172-188).
- Taylan, Hasan Hüseyin (2016), “Yükseköğretim Öğrencilerinde Akıllı Telefon Bağımlılığı”, *International Conference on Quality in Higher Education*, Sakarya-Turkey, November 24-25, (1093-1100).
- Thulin, Eva - Vilhelmsen, Bertil (2007), “Mobiles Everywhere: Youth, the Mobile Phone and Changes in Everyday Practice”, *Young: Nordic Journal of Youth Research*, Sayı.15, (235-253).
- Townsend, Anthony M. (2000), “Life in the Real Time City: Mobile Telephones and Urban Metabolism” *Journal of Urban Technology*, Sayı.7, (85-104).
- TÜİK (2016), “Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması”, Türkiye İstatistik Kurumu, http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1028 ,(02.01.2017).
- Uzgören, Ergin - Şengür, Mehmet - Yiğit, Ümit (2013), “Üniversite Öğrencilerinin Cep Telefonu Talebinde İsrafa Yönelik Davranışlarının Analizi -Dumlupınar Üniversitesi Öğrencilerine Yönelik Bir Uygulama”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Sayı.18 , (29-44).
- Ünal, Muhammed Harun (2015), *Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Akıllı Telefon Bağımlılık Düzeylerinin Belirlenmesi*, Uzmanlık Tezi, Sağlık Bakanlığı Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Ankara.
- Yıldırım, Çağlar – Sumuer, Evren – Adnan, Müge – Yıldırım, Soner (2016). “A Growing Fear: Prevalence of Nomophobia among Turkish College Students”, *Information Development*, Sayı. 32, (1322-1331).

- Yıldırım, Kamil - Yaşar, Ömer - Duru, Murat (2016), “Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri Temelinde Akıllı Telefonların Eğitim Öğretim Ortamlarında Kullanılmasının ve Etkilerinin İncelenmesi”, *International Journal of Education Science and Technology*, Sayı.2, (72-84).
- Yılmaz, Gül - Şar, Ali - Civan, Sema (2015), “Ergenlerde Mobil Telefon Bağımlılığı İle Sosyal Kaygı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” *Online Journal of Technology Addiction & Cyberbullying*, Sayı. 2, (20-37).